

EDGAR ALLAN POE IN PRESA AMERICANA

Lucrarea de fata isi propune o scurta incursiune printr-o etapa mai putin studiata a poetului si scriitorului Edgar Allan Poe, si anume aspectul sau ca jurnalist sau personaj in revistele de benzi desenate.

Activitatea sa ca jurnalist are loc in prima jumatate a secolului 19, in America, pe cand principala sa preocupare in domeniul presei erau recenziile de carti, unele satirice, altele mai blande, altele chiar foarte critice, recenzii ce ocoleau discursul politic din perioada Razboiului Civil, ocupandu-se doar de comentarea unor scriitori americani si englezi celebri sau mai putini celebri ai timpului sau. De asemenea, multe din operele sale de fictiune, fie ele politiste sau de aventuri, sunt scrise sub forma unor analize bazate pe diverse fragmente fictive extrase din ziarele importante ale vremii, in Paris sau America.

In secolul 20 operele sale s-au tiparit in numeroase editii, peste 80 de filme artistice de lung-metraj din 13 tari au la baza viata si operele lui; au mai fost si nenumarate adaptari pentru radio, televiziune si teatru, si mii de editii ilustrate publicate in peste 30 de tari.

Intr-un articol din 2001, numit "Poe and the Comics Connection", Thomas Inge, membru al PSA (Poe Studies Association) ne arata influenta puternica a lui Poe, atat a scriitorului ca atare cat si a operelor sale, asupra revistelor de benzi desenate din secolul 20. Povestile sale au fost adaptate de mai mult de 200 de ori, *Classics Illustrated* dedicandu-i 60 de editii in toata lumea intre 1944 si 1997, si Warren, in revistele sale pentru adulti, alte 25 de versiuni intre 1967 si 1985. Pe langa acestea operele sale au mai

facut subiectul altor publicatii de interes general sau horror in SUA, Italia, Brazilia, Franta si Mexic.

Dupa cum relateaza Thomas Inge, in anii de inceput ai revistelor de benzi desenate, gen *More Fun* in 1935, *Detective Comics* in 1937 si *Action Comics* in 1938, cele 64 de pagini prezentau povesti de 12 sau mai multe pagini, cu 6 sau 10 personaje diferite, intr-un amestec de SF, povesti politiste, mister, western-uri, aventuri si personaje sportive, folosind ca model genul nuvelei. Totusi, ne spune autorul, nu trebuie uitat ca o revista de benzi desenate este un mediu diferit de exprimare artistica unde o foarte mare importanta o au pozele. Atat din perspectiva autorului acestui articol, cat si din cea a lui Poe, adaptarea unei povesti la benzile desenate trebuie evaluata in raport cu succesul sau ca imagine. Inge il evoca pe Poe care “era intotdeauna constient de influenta unei ilustratii bune asupra unei povesti sau a unui roman tiparit, datorita propriei sale experiente ca redactor de revista.” Dupa care urmeaza chiar un citat din Poe: “Ilustratia, in mod clar, nu corespunde mereu cu felul in care noi interpretam textul, si aceasta este.....poate, obiectia cea mai rezonabila impotriva infrumusetarii cu poze – caci unitatea conceptiei este intrerupta; dar aceasta intrerupere este in foarte mica masura ... si dezavantajele sale sunt mai mult decat contrabalansate de placerea de a compara ceea ce am inteles noi din ideile autorului, cu interpretarea desenatorului.”

Primele aparitii ale lui Poe in paginile de benzi desenate, ne spune Inge, au fost prin anii 1940-1950 in *Classics Comics*, ulterior *Classics Illustrated*. Adaptarile povestilor, realizate de emigrantul rus Albert Kanter, se caracterizau printr-o deosebita fidelitate fata de versiunea originala. Revistele lui Kanter sunt urmate de Samuel Willinsky, care reconstituie intregul discurs intr-un fel specific artei, apoi August

Froelich, care reuseste sa redea atmosfera claustrofoba a situatiei naratorului impins de Inchizitia Spaniola la nebunie, in povestea “The Pit and the Pendulum”. Thomas Inge este impresionat de o adaptare “izbitoare” a “Aventurilor lui Hans Pfall” relatata in mod grotesc si comic de Henry Kieffer, adaptare caracterizata de caricaturi ale olandezilor dependenti de pipa, un cosmos fantastic prin care navigheaza Pfall, cu luna si populatia de pe ea. Dupa mai multe adaptari in diverse editii, *Classics Illustrated* este reeditata in 1990, primul titlu fiind “Corbul si alte poeme”. Dupa un numar plin de umor macabru si stil morbid, culoarea si desenul devin mai importante decat textul in sine. Prin Rusell si Geldhof, ne spune Thomas Inge, “arta devine atat de puternica si machetele paginilor sunt atat de mestesugit proiectate, astfel ca o calatorie prin revista reprezinta o experienta vizuala tulburatoare in concordanta cu atmosfera indusa de cuvintele lui Poe.”

O foarte mare influenta au avut-o povestile lui Poe asupra revistelor horror, mai ales in perioada Razboiului Rece, cand tensiunile dintr-o lume post-nucleara si amenintarea Comunismului reprezentau temeri mult mai puternice decat un vampir sau un varcolac. Cele mai populare titluri din anii 50 au fost *Crypt of Terror*, *The Vault of Horror* si *The Haunt of Fear*. Acest “nou curent”, ne spune Inge, se caracteriza prin texte si desene horror extrem de complexe, considerate si azi cele mai bune din istoria genului. Impresionanta este, in opinia autorului, o alta transformare in desen, aceea a lui Warren pentru “Corbul”, in '74, care se remarca printr-un “realism fotografic, schimbarea unghiurilor vizuale si figurile tridimensionale care ies din dreptunghiurile traditionale, contribuind astfel la una dintre cele mai izbitoare adaptari facute vreodata poemului.”

In fine, mai exista si categoria revistelor de benzi desenate in care apare chiar Poe sau personaje din operele lui in povesti cu totul noi sau continuari ale celor mai vechi.

Inge subliniază ca cea mai ciudată serie în acest sens, pe cea numită *Lenore*, în 1998, despre “o frumoasă fetiță moartă” cu acel nume. Astfel artistul Dirge duce sugestia lui Poe, cum că moartea unei femei frumoase ar fi tema cea mai potrivită pentru poezie, spre o extremă bizară și supra-realistă, în timp ce satirizează toate trăsăturile inocente ale copilului care constituie istoria benzilor desenate – un fel de *Peanuts* se întâlnește cu *The Night of the Living Dead*.

Inge remarcă cea mai interesantă și plină de imaginație prezentare a lui Poe, în seria lui Asala, numită *Poe*, în care însuși scriitorul apare ca un personaj central de ficțiune. În viziunea lui Asala opera lui Poe “s-ar traduce foarte bine într-o formă vizuală alb-negru. [...] Premiza mea este simplă. Edgar Poe trăiește aventurile despre care scrie mai târziu.....Singurul lucru pe care îl fac eu este să le succed un pic, pentru că nu doresc pur și simplu să repovestesc o poveste pe care ați putea-o obține din orice exemplar al operei lui Poe, ci vreau să-I dau o nouă viață, o nouă perspectivă, pe tărâmul artei.” Stilul lui Asala dovedește o preferință pentru caricatură și exagerare grotescă, mult spre stilul lui Dickens. Folosește în principal nuanțe de negru, alb și gri, care au un impact vizual asemănător celui din expresionismul german cu unghiuri oblice, locații distorsionate, figuri umane ciudate. Despre metoda de abordare a lui Asala, Inge apreciază că “atunci când va fi desăvârșită opera sa ar trebui să fie un omagiu plin de pasiune adus lui Poe dar și o operă de admirabilă integritate și viziune în sine.”

Inge își încheie articolul printr-o întrebare: ce s-a pierdut și ce s-a câștigat prin aceste adaptări ale povestilor lui Poe la revistele de benzi desenate? Răspunsul autorului este categoric: s-au pierdut un limbaj și un stil de proză dintre cele mai bogate și frumoase scrise din literatura americană ca și efectul seducător al povestirii de la persoana întâi

care ne exploateaza sensibilitatile si temerile. Au ramas insa subiectele si discursul celor mai bune povesti iar Poe si-a castigat o mult mai mare popularitate intre cititorii tineri din toate generatiile secolului 20.

Bibliografie

Inge, M. Thomas, *Poe and the Comics Connection*, EAPR, Vol 2, Nr 1, spring 2001

Poe, Edgar Allan, *Essays and Reviews*, G.R. Thompson, Library of America, 1984

Poe, Edgar Allan, *The Works of Poe*, Project Gutenberg, www.promo.net/pg/